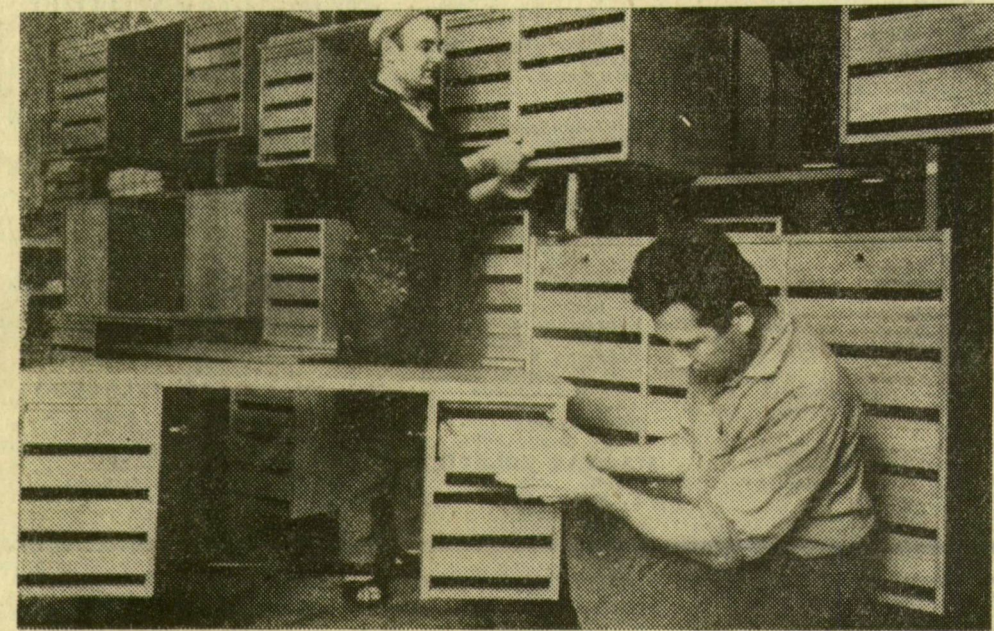

Úrhajós érkezik

A KISZ Központi Bizottságának meghívására a Tanácsköztársaság kikiáltásának 50. évfordulóját köszöntő ünnepségekre hazánkba látogat a lenini Komszomol Központi Bizottságának küldöttsége. A delegációt J. M. Tyazselnyikov, a Komszomol Központi Bizottságának első titkára vezeti. A vendégek között lesz Pavel Beljajev szovjet úrhajós is, aki 1965 márciusában a Voszhod-2 parancsnokaként járt a kozmoszban.

A Komszomol Központi Bizottságának küldöttsége részt vesz a tanácsköztársasági évforduló több ünnepségén, így a miskolci úttörő- és ifjúsági találkozókön, amelynek programjában felavatják az 1919-es észak-magyarországi hadjárat újjáépített páncelvonát.

EXPORT IRODABÜTORÓK. Idén először exportra is termel a Tisza Bútoripari Vállalat szegedi gyára. Ezek a tetszetős, korszerű íróasztalok hamarosan Csehszlovákiába utaznak a gyári raktárból.

Hegyek és pálmafák

Külföldi úton a szövetkezetiek

Jugoszláv tájakra vitte el tagjait február utolsó hetében a kúbekházi Sarló- és Kalapács Termelőszövetkezet. Az útirány: Szabadka, Ujvidék, Sarajevó, Mostár, Gradac, Split, Rijeka, Opatija, Koper, Ljubljana, Zágráb.

Boszniaiban feltűnedezték a gombatetejű falusi templomok, a hajdanán illirek, kelták lakta tájon most a hosszú nyúló török uralom emlékei villongattak, a karsú minaretek, a törökös építkezések. A hegyoldalakon apró házak és kontyos szénaboglyák kapaszkodtak. Minduntalan úgy éreztük, a szénaboglyáknak emberformája van.

Hegyek, hegyek mindenütt. Kanyar kanyar után. Mondjuk is:

— Ha itt szövetkezetek lennének, az állam nem győzné miből dotálni őket. A Neretva folyó völgyében járunk. Elhagyjuk a mesterséges Jablonkai tavat. Kék-zöld színű a víz. A meredek hegyekről a szántók, a legelők szinte belecsúngenek a víztükröbe. Bosznia szíve ez a táj. Sok színű vidék. Sok színű a folyó is, a Neretva. Csoadljuk, hova elhúzódtok, hol megél az ember. A hegyek is sokfélék. Széledek, barátságosak, komorak, szigorúak az emberek. Mert az ember nem hiányzik, ha a kötőrmelékek között megkapaszkodik, gyökeret ereszt egy-két fa, akkor az ember már felépíti ott hajlékát. Szívósabb a fánál.

— Erre nem is volt tél — mondja Lajkó Ferencné.

Kert alakjuk van már a földeknek. A folyó árterében fel-feltűnedeznek a kertekben szorgoskodók. Szőlőgyümölcsösök díszlenek. Még mindig körbekerítenek bennünket a hegyek, pedig már közel a tenger. Tréfásan jegyzi meg egyikünk:

Hét év nagy idő egy gyerek életében. Szemünk előtt női tehetetlen csecsemőből író-olvasó kisiskolássá. Egy bölcsőde életében azonban a hét év néha nem a felnővekedést, hanem az előregedést jelenti. Szegeden, a Petőfi Sándor sugárúti bölcsőde legalábbis így járt. Már az első éves garancia ideje alatt is túl sok javítást kellett rajta végezni, hasonló körülményeket hozott a harmadik évi garanciális javítás időszaka is. A múlt év végén, fennállásának hetedik esztendejében megállapították, hogy életveszélyessé vált, azonnal tatarozni kell.

Az épületet — ahogy dr. Vitos György, a III. kerületi tanács egészségügyi osztályának vezetője tájékoztatótt — ingoványos terüle-

ten kellett megalapozni. Talán ez is közrejátszott abban, hogy már tavaly el kellett volna kezdeni a felújítást. Pénz volt is rá, de kapacitás nem. A tervdokumentáció 1968. decemberére készült el, a javítást a szőregi építő ktsz. vállalta. Az építők 1969. február 1-én láttak munkához, kivitelezési határidőnek június 30-át állapították meg.

Csak addigra készen legyen — sőhajtoznak manapság a 49 gyerek szülei, s a bölcsőde dolgozói. Meg azért, hogy igazán véget érjen a tél, s ne kelljen sárban, hidegben cipelni a távolabbi bölcsődébe a kicsinyeket.

— Típusterv alapján készült a bölcsődénk, s hogy milyen rosszak a talajviszo-

nyok, azt talán csak most állapították meg — mondja dr. Sövényházi Ferencné vezetőnő. — A típegőosztály közfalai csúsztak meg a legjobban, de a többi rész is annyira veszélyessé vált, hogy semmiképp se vállalhattuk a felelősséget. A gyerekeket három bölcsőde vette át a következő négy hónapra: 17-et a Paritzán utcai, 13-at az Április 4. úti és 10-et a Földműves utcai. Ilyen arányban osztottuk el a gondozónőket is. Megelőzően szülői értekezletet hívtunk össze (nagyon szomorú értekezlet volt), s úgy egyeztünk meg, hogy mindenkit a lakóhelyéhez közelebb eső bölcsődébe tesszünk.

Így segítik ki egymást a bölcsődék a nagy tatarozások idején. Türelemmel, gondoskodással, hogy arra a néhány hónapra is megtalálják helyüket a gyerekek és a gondozónők. Mindhárom vezetőnő jónak ítéli meg a helyzetet, csak a Partizán utcaiakra okoz problémát az, hogy a környékbeli jelentkezőket most nem tudják megfelelő arányban felvenni.

Kalász Erzsébet gondozónő, akinek erre az időre a Földműves utcai bölcsőde lett a munkahelye, úgy látja, hogy a kicsinyek hamar megszokták új környezetüket, s ebben az is közrejátszott, hogy egy-egy megszokott arc az első napok nagy sirásain is átszűrte őket.

A várost elborító nagy havazások idején mégis sok ideges szülő lehetett látni, akik villamoson, vagy gyalog siettek az új bölcsődébe, a távoli utcákból. Dr. Fleischmann Tamásné, aki másfél éves Edina nevű lányát most a Partizán utcába viszi villamoson reggelenként, úgy véli, hogy nyáron a szabadságolási idők alatt könnyebb lett volna a szülőknél is, gyerekeknek is.

Ez lenne az újságíró véleménye is, ha nem ismerné az építőipar „haladó hagyományait”, azt, hogy belső tatarozást csak télen végezhetnek. Csupán óvatosan kérdezi tehát meg magában: nem lehetne kivételt tenni az ilyen egészségügyi intézményekkel?

A gyerekek egyelőre nem nyilatkoznak. Kisírták magukat az első héten, már új barátokat is találtak, csak a régi gondozónőkhöz ragaszkodnak változatlan macacssággal. Ők még nem várják tudatosan, hogy elmúljon a tél, kiragyogjon a nap. Nem tudnak az ingoványos talajról, a 400 ezer forint-ról, amit bölcsődéjükre költ most a tanács. Helyettük 93 szülő és 20 dolgozó reménykedik abban, hogy a vállalt határidőre valóban kész lesz a Petőfi Sándor sugárúti bölcsőde. Mert — ahogy valamelyikük bevallotta — mégiscsak jobb lenne otthon.

Veress Miklós

Pénz az ablakban?

Fizetik a nyereségrészesedést, mindenütt. Érvényesül az új gazdasági mechanizmus elve: a nyereséget létrehozó dolgozók a hozzájárulás arányában jutnak a megérdemelt összeghez. Kategóriák szerint. Általában szép számokkal találkozunk a szegedi üzemekben is, a statisztikai aadatok szerint nincs is olyan vállalat, amely ráfizetéssel gazdálkodott az elmúlt esztendőben. Az országos adatok is hasonlóak.

Honnan ez a nagy, hirtelen javulás? Azt mondják a gazdasági vezetők, hogy az új mechanizmus elvei érvényesülnek. A kezeket szorító és kötelező mutatók megszűntek, okosabban lehet irányítani a vállalatot. Úgy, hogy primszerepet játszon a nyereség tömege, nagyobb legyen a részesedés, amelyből osztani is lehet. Szóval: érdekelté tették a vállalati kollektíva minden egyes tagját.

Lehet, hogy hálátlan szerepre vállalkozom, amikor „közbeszólok”: nekem nem tetszik az elmúlt esztendő rekord nyeresége. Hogy miért nem? Azért, mert a termelékenység nem növekedett olyan mértékben, mint a vállalatok nyereségének összege. Akár szó szerint is idézhetném a Központi Statisztikai Hivatal Csongrád megyei igazgatóságának értékelését 1968-ról, amely nagyjából a következőket rögzíti:

A vállalati gazdálkodás középpontjába tavaly a nyereségtömeg növelése került. Az évet valamennyi vállalat nyereséggel zárta, sőt a nyereség nagysága általában jelentősen meghaladja az év elején kalkuláltat, részben az induló árakba beépített nagyobb tartalékok, részint az eredményesebb gazdálkodás hatására. Jelentős hányadot képviselt 1968-ban a vállalati nyereségekben az állami támogatás. Az év első kilenc hónapjában a megye minisztériumi vállalatai több mint 200 millió forintot kaptak állami visszatérítés, dotáció és árkiegészítés címén. Az elért nyereségeknek közel felét ezek a költségvetési juttatások adták.

S ezután jön egy figyelemre méltó megjegyzés: az egy foglalkoztatottra jutó termelékenység a korábbi években tapasztaltaknál kisebb mértékben, mindössze 3 százalékkal emelkedett, s így a termelés növekedésének csak egyharmad részben volt a forrása. Ez az, ami kétségeket plántál az emberbe. Van ugyanis egy alapvető közgazdasági törvény: a kifizetett forintok mögött megfelelő árutömegnek kell lennie. A nagyobb árumennyiséget viszont a termelékenység hozza létre, ha az előbbi gondolatmenetet folytatjuk és a kiosztott pénzt is figyelembe vesszük.

Két aggálya is támadhat a gondosabban figyelő embernek: egyik az, hogy az állami támogatás, visszatérítés, vagy dotáció, — teljesen mindegy, hogy mindezeket a lehetőségeket hogyan nevezzük — irreális. A hajdani számítási metodika alapján állapították meg, nem alkalmazkodtak a piaci mozgáshoz. Szorosan ide tartozik, hogy ez a szubvenció esetleges, előfordulhat, hogy a következő gazdasági évben kevesebb lesz.

A másik az induló árak képzése. Bizonyos tartalékokat be kell építeni az árakba, ez eddig rendben is van, de nem mindegy, hogy mekkorát! Egy példát a cipőárakról. Amelyik cipőt az eredeti 300 forint helyett később száért is eladják, ott az árak nem stimmelnek. Illetve úgy nem stimmelnek, hogy a cipőgyár maximális nyereséget ér el. Ilyen kényszereladás általában csökkenteni szokta a nyereséget, mivel ráfizetés. Kérdés, milyen árakat állapítottak meg ebben az esetben indulásnál?

Az új gazdasági mechanizmusban egyelőre az ármozgásnak inkább csak egyik iránya érvényesül: a felfelé való mozgás. Pedig a lefelé irányuló tendencia is ármozgás! Persze volt ilyen is, sőt a leértékelés, a szezonyszerű kiárusítás is ilyen. De egy sor áru esetében, — amelyek mindennapiak! — ezt nem tapasztalhattuk. S ezzel vissza kanyarodhatok a címben jelzett mondathoz.

Viszonylagosnak tűnik a rekordszámba menő nyereség, mivel nem látja az ember a stabil alapot hozzá.

Mindenki megkapja most a szép részesedést, de olyan ez talán, mint a borrayaló útja. A pincér elmegy a borbélyhoz és megnyíratkozik, ad öt forint borrayalót. A borbély elmegy a vendéglőbe és fizetésekor továbbadja. Lehet, hogy vitatható a megjegyzés: az irreális többletet apródonként már leadtuk, — egymásnak. A fűszeresnél, a borbélynál, a vendéglőben, az áruházban, a villamoson, a postánál és így tovább.

Hol itt az ellentmondás, — kérdezhetnék ezek után. Csak azt osztották, amit már előlegezett az ember. Ott látom az ellentmondást, hogy nagyobb nyereséget, csak tiszta növekedés adhat, a termelékenyebb produktum, az előzőnél sokkal hatékonyabb gazdálkodás. Egyébként, az ultisok nyelvén szólva; pénz az ablakban. De akkor hol van az előrehaladás? Ki nyert?

Gazdagh István

A Kárpátokon nem tudott

átömleni a hideg

Időjárási szempontból élesen kettévált Európa a hét második felére. Dél-Franciaországban, Olaszországban, Spanyolországban, a Földközi-tenger térségében, Jugoszláviában és a Kárpát-medencében még a minimum sem maradt 5—10, sok helyütt 10—15 fok alatt, a Szovjetunióban és Skandináviában, elsősorban Finnországban viszont mínusz 25—29 fokot is mértek. Még Svédország déli részein is előfordult mínusz 20 fok körüli

hőmérséklet. Ez a hideg levegő dél felé haladva csüörtökre virradó reggel elárasztotta a román síkságot is, úgyhogy Bukarestben a legmagasabb nappali hőmérséklet 8 fokkal maradt a sok évi átlag alatt.

Ami a jövőt illeti, az alacsonyan kúszó hideg levegőréteg megkerülte a Kárpátokat, nem tudott átömleni a hideg levegő beáramlása.

medencébe, így az enyhe délnyugati levegő akadálytalanul áramlott keresztül fölötünk.

A hőmérséklet, bár némileg csökkent, de előreláthatólag még pénteken is enyhe lesz, majd ezután, mivel „elfogy” a hideg, megkezdődik az újabb felmelegedés. Természetesen még ez a folyamat sem lesz örökéletű, előreláthatólag egy hét múlva újabb lehűlést hoz majd a skandináviai, a grönlandi

PÉNTEK,
1969. MÁRCIUS 14.

DÉLMAGYARORSZÁG 3

Sz. Lukács Imre